Sprawozdanie – Laboratorium nr 11

Odszumianie sygnału przy użyciu FFT – splot funkcji

Marcin Urbanowicz

19 maja 2021

1. Wstęp teoretyczny

Podczas laboratoriów zajmowaliśmy się odszumaniem sygnałów przy pomocy Szybkiej Transformaty Fouriera (FFT).

1.1. Splot funkcji

Jest to działanie określone dla dwóch funkcji lub (jak to było w naszym przypadku) sygnałów dające w wyniku inną, którą można postrzegać jako zmodyfikowaną wersję oryginalnych funkcji.

W naszym przypadku mieliśmy do czynienia ze splotem dwustronnym dwóch funkcji, który jest definiowany następująco:

$$(f * g)(t) = \int_{-\infty}^{\infty} f(\tau)g(x-\tau)d\tau \qquad (1)$$

Gdzie: f i g są funkcjami bezwzględnie całkowalnymi w przedziale (-∞, ∞), czyli należą do przestrzeni $L^1(R)$.

Sploty funkcji są wykorzystywane w statystyce, elektronice, rozwiązywaniu równań różniczkowych, cyfrowym przekształcaniu obrazów i sygnałów.

1.2. Transformacja Fouriera

Transformata Fouriera przetwarza funkcję z danej przestrzeni w taki sposób aby uzyskać jej własności okresowe, częstotliwościowe (tak zwane spektrum). Przekształcenie to jest całkowicie odwracalne (istnieje transformata odwrotna). Transformację Fouriera definiujemy w następujący sposób:

$$F(s) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t) \cdot e^{-2\pi its} dt \qquad (2)$$

W praktyce często zmienna *t* oznacza czas (w sekundach), a argument transformaty *s* oznacza częstotliwość (w Hz = 1/s)

Transformacja Fouriera znajduje wiele zastosowań w życiu codziennym: w inżynierii, fizyce i matematyce. Rozkład funkcji na funkcje trygonometryczne jest rzeczą, która przydaje się w rozwiązywaniu wielu problemów, takich jak przetwarzanie sygnałów, kompresja lub rozwiązywanie równań różniczkowych.

1.3. Szybka transformacja Fouriera

Jest ro algorytm wyznaczania dyskretnej transformaty Fouriera oraz transformaty do niej odwrotnej.

Zakładając, że $x_0, x_1, \dots, x_{N-1}$ są liczbami zespolonymi, wtedy dyskretną transformatę Fouriera definiujemy w następujący sposób:

$$X_k = \sum_{n=0}^{N-1} x_n e^{-\frac{2\pi i}{N} nk} \quad k = 0, 1, \dots, N-1 \tag{3}$$

Obliczanie sum za pomocą powyższego wzoru jest bardzo pracochłonne, gdyż ma on złożoność O (N^2).

Algorytmy szybkiej transformacji Fouriera opiera się na dzieleniu transformaty na mniejsze (metodzie dziel i zwyciężaj), dzięki temu złożoność algorytmu można sprowadzić do poziomu O(Nlog(N)), czyli znacznie zwiększyć wydajność. Najbardziej powszechnie stosowanym jest algorytm Cooleya – Tukeya.

Algorytm ten jest stosowany w podobnych obszarach jak transformata Fouriera, jednak na tych laboratoriach skupiliśmy się na jego zastosowaniu przy przetwarzaniu sygnałów.

2. Zadanie do wykonania

2.1. Opis problemu

Naszym zadaniem jest odszumienie sygnału, który jest dany wzorem:

$$f(t) = f_0(t) + \Delta \tag{4}$$

Gdzie:

- $f_o(t) = \sin(1 \cdot \omega t) + \sin(2 \cdot \omega t) + \sin(3 \cdot \omega t)$ - jest sygnałem niezaburzonym ($\omega = \frac{2\pi}{T}$ - pulsacja)
- Δ jest liczbą pseudolosową z zakresu [-0.5, 0.5]

Jako funkcję wagową przyjmujemy funkcję gaussowską:

$$g(t) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{t^2}{2\sigma^2}} \tag{5}$$

Te funkcje składają się na splot, który jest definiowany wzorem (1) . Splot ten traktujemy jako uśrednienie funkcji sygnału f funkcją wagową g. Fakt ten wykorzystamy do wygładzenia sygnału, do którego wykorzystamy szybką transformację Fouriera:

$$FFT\{f(t) * g(t)\} = FFT\{f(t)\} \cdot FFT\{g(t)\} = f(k) \cdot g(k) \tag{6}$$

$$f * g = FFT^{-1}\{f(k) \cdot g(k)\} \tag{7}$$

Przy przeprowadzeniu zadania, zmieniając liczbę *k*, która mogła być liczbą ze zbioru {8, 10, 12} przyjęliśmy następujące parametry:

- $N_k = 2^k$
- Okres: $T = 1.0$
- maksymalny okres rejestracji sygnału: $t_{max} = 3T$
- krok czasowy: $dt = t_{max}/N$
- parametr: $\sigma = T/20$

Dla każdego *k* tworzyliśmy trzy tablice **f, g1, g2** o długości 2N, które początkowo zawierały następujące informacje:

- **f** - sygnał z szumem
- **g1, g2** – wagi

Pierwszym zadaniem było przekształcenie tych tablic posługując się transformacją i transformacją odwrotną w następujący sposób:

- $f_k = FFT\{f\}$
- $g1_k = FFT\{g1\}$
- $g2_k = FFT^{-1}\{g2\}$

Następnie trzeba było wyznaczyć transformatę splotu (wzór 6), którą trzeba było zapisać do tablicy f, którą następnie trzeba było poddać transformacji odwrotnej, dzięki której uzyskalibyśmy wygładzoną funkcję *f*(t)

Do pliku zapisywaliśmy znormalizowany odszumiony sygnał splotu ($f \cdot 2.5/f_{max}$, gdzie f_{max} jest elementem tablicy f o największym module).

W implementacji posługiwałem się biblioteką GSL, a konkretnie pochodzącymi z niej dwoma procedurami:

- **gsl_fft_complex_radix2_forward(gsl_complex_packed_array y, size_t stride, size_t N)** – Szybka Transformacja Fouriera
- **gsl_fft_complex_radix2_backward(gsl_complex_packed_array y, size_t stride, size_t N)** Transformacja odwrotna do Szybkiej Transformacji Fouriera

2.2. Wyniki

Uzyskałem następujące wyniki:

- **Dla k = 8**

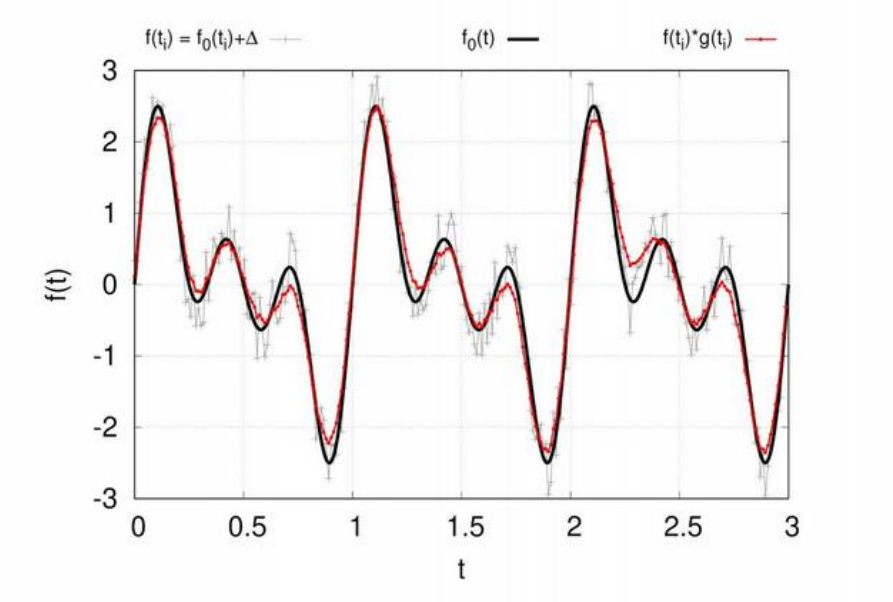

Rysunek 1: Wynik odszumiania sygnału (funkcja szara) przy użyciu FFT, liczba próbek wejściowych $N_k = 2^8$

Dla *k* = 8, możemy zauważyć, że wykres czerwony jest niejednolitą linią, co pokazuje małą skuteczność odczumiania w tej sytuacji.

- **Dla k = 10**

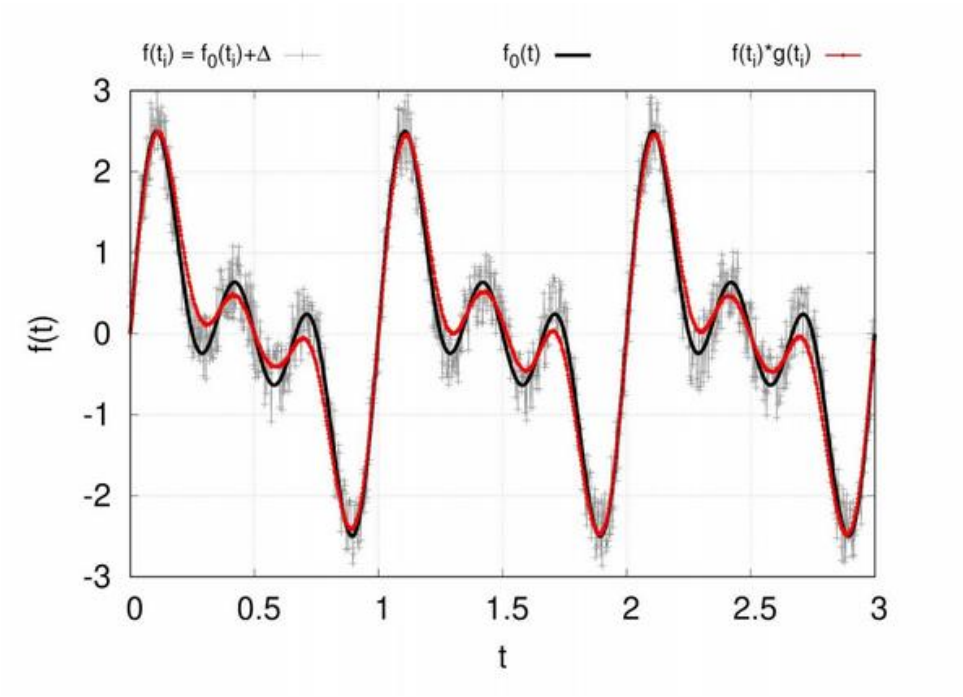

Rysunek 2: Wynik odszumiania sygnału (funkcja szara) przy użyciu FFT, liczba próbek wejściowych $N_k = 2^{10}$

Dla *k* = 10, wykres czerwony jest widocznie gładszy niż ten, który jest na *rysunku 1*.

- **Dla k = 12**

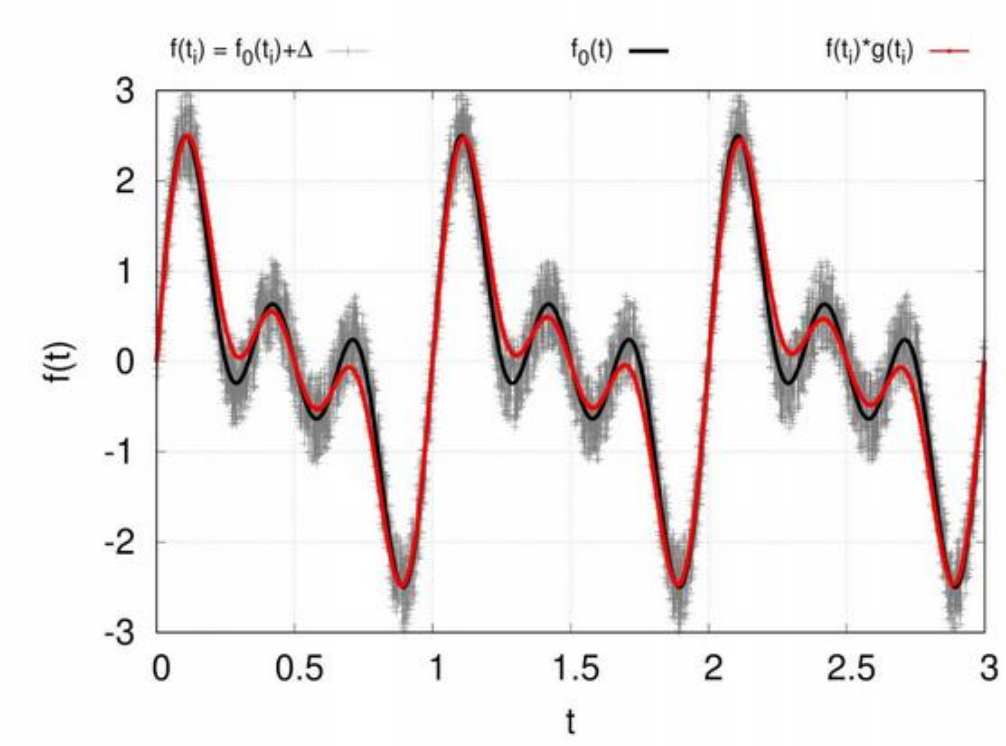

Rysunek 3: Wynik odszumiania sygnału (funkcja szara) przy użyciu FFT, liczba próbek wejściowych $N_k = 2^{12}$

Dla k = 12, funkcja jest najlepiej wygładzona w porównaniu z pozostałymi.

3. Wnioski

Jak możemy zauważyć Szybka Transformacja Fouriera umożliwia szybkie oraz w miarę dokładne odszumianie sygnału wejściowego. Możemy zauważyć, że dokładność przybliżenia zwiększa się wraz z ilością węzłów (częstością próbkowania). Niestety w żadnym z powyższych przypadków nie otrzymaliśmy wiernego przybliżenia funkcji rzeczywistej (sygnału bez szumu) – nie dla każdego momentu czasu wartości tych funkcji są sobie równe.